

Kemal Sunal's Psychobiography based on Levinson's Theory¹

Yahya AKTU²

*Siirt University, Eruh Vocational High School, Department of Social Services and
Counseling.*

<https://orcid.org/0000-0002-5540-7399>

ABSTRACT

In this study, the answer was sought "why do some people become more productive and constructive throughout their lives?" In this context, the life of Kemal Sunal, who was adopted as a comedy master by Turkish society in this study, has been examined in terms of the individual life structure of Levinson. This study is based on a psychobiographical case study from qualitative research approaches. In order to collect data about Kemal Sunal, the videos, interviews and books about his life were examined as documents. In order to analyze the data, the life stream from Kemal Sunal to his death was re-narrated by the researcher. In the analysis of the data, the matrix coding process was carried out using NVivo11 to compare the various elements of the theoretical life flow. When Kemal Sunal's 56 years (1944-2000) life is examined, childhood and school years; dream world, theater period; discovered, the first step to cinema; comforter band, smiling man; Shaban typography, the man who is looking for himself; Kemal Sunal comedy, re-scene; it is seen that the stages of heritage are among the turning points of the life stream of Him. He reached the first adult life (17-22 years, 1966-1972), the 30-year transition (28-33 years, 1972-1976), and the re-evaluation of life in middle age. It has been seen that Kemal Sunal has been proactive in his professional and career life, living in the psychological and biologically climatic periods, fulfilling his dreams of youth in the period of rest (33-40 years; 1977-1984). During the middle age period, Kemal Sunal's life structure has changed greatly. It has been determined that Kemal Sunal reshaped his life in the age of middle age (40-45 years; 1985-1989) in which he played in close to 25 movies. In the mid-adulthood (45-50 years; 1990-1995), it was the result of successfully conducting research into his own career, raising the next generations and transferring their experiences (50-55 years; 1995-2000) to them. As a result, it is seen that Kemal Sunal's business life is at the center of its life structure.

Key Words: Levinson's theory of life structure, Psychobiography, Kemal Sunal, Shaban Typography.

ARTICLE INFO

Received: 07.08.2018

Revision received:
05.12.2018.

Accepted: 29.12.2018

Published online:
30.12.2018

¹ A part of this study was presented as a summary paper at the 27th Congress of Educational Sciences.

² **Corresponding author:** e-mail: aktuyahya@gmail.com

Extended Summary

Introduction

In this study, "why do some people become more productive and constructive throughout their lives?" The answer was searched. The life of Kemal Sunal, who was adopted as a comedy master by Turkish society, has always been curious. Kemal Sunal's a big difference between real life and in the theater and cinema roles are seen exhibitions. Seeing himself as a cold person in real life, the films of Kemal Sunal break people out of laughter. In particular, Shaban typography is seen by many as a psychological means of relief. Kemal Sunal, who has managed to fit 12 drama plays, 82 cinema films and 4 television series in his 34-year business life, is thought to be a worthy social character. During his 1992-1998 breaks in business life, he studied at universities and pursued his post-graduate studies to pursue his education. Theories of developmental psychology are exploited in explaining and interpreting life stories of important people who affect society. One of the psychological theories is Levinson's theory of life structure. In this theory, which is dealt with in the framework of life building, there are social relations including self-design and environmental elements including central elements of life structure. Central items; life goals, hopes, family, education, children. On the other hand, social roles, work life, lifestyle, socio-economic life preferences, leisure activities.

Levinson has argued that in his theory there are significant changes in career development depending on the life structure of the transition stages in which the individual lives during adulthood. Levinson states that the structure of life consists of a settled and transitional period, which varies in turn independently of age throughout adulthood. The mentioned sequence is relatively regularly preceded by a structure-building first and then a building-changing pattern. The first and basic task of the individual during the construction period is to form a life structure. Then, according to this life structure, which constitutes the individual and social life, is the adjustment. In the process of building change that lasts for five to seven years, the individual questions, looks at, and tries to change the existing structure of life. At the end of this transition period, the individual finds important preferences, which are the product of the transition, and tries to make no sense to them. The transformation tends to change processes related to self-design (reconciliation, etc.) and social life (work, marriage healing, exploring alternative lifestyles, etc.) at home. In this context, the aim of this study is to examine the individual life structure of Kemal Sunal in terms of Levinson's theory.

Method

This study is based on the psychobiographical case study from qualitative research approaches. This approach is intended to work in t according to a psychological theory to explain the additional flow of an individual's life. Psychobiography method has been preferred in order to reveal the reasons behind the successes, decisions and behaviors of Kemal Sunal's life which is considered as an important individual in history. In order to collect data about Kemal Sunal, documents such as "My life is novel"/Kemal Sunal Documentary, videos, interviews, books written by him and his wife are examined. In order to analyze the data, the life stream from Kemal Sunal to his death was re-narrated by the researcher. Using the NVivo11 qualitative data analysis program, the analysis of the data showed that the matrices coding the various elements of the life-operation. Thus, a systematic association has been made between the re-narrated life of Kemal Sunal and Levinson's theory of individual life structure. Internal validity (credibility) and internal reliability (consistency) studies, which are recommended to be provided in qualitative researches, have been carried out during these procedures and a valid and reliable study has been tried to be made.

Results

When Kemal Sunal's 56-year-old (1944-2000) life is examined, childhood and school years; *dream world*, theater period; *discovered*, the first step to cinema; *comforter band*, smiling man; *Shaban typography*, the man who is looking for himself; *Kemal Sunal comedy*, re-scene; it is seen that the stages of heritage are among the turning points of the life stream of him. He was re-evaluated during his transition to the first adult life (17-22 years, 1966-1972) and 30 years old (28-33 years, 1972-1976), where he began his career in theater. In the theory of Levinson, it was determined that Kemal Sunal's attitudes towards this period (33-40 years; 1977-1984) were compatible with each other. Kemal Sunal's focus during the fulfilling the dreams of youth, psychologically and biologically the peak year he lived, family and work life that was productive, it was seen that the career advancement. During this period, Kemal Sunal began to shoot films of Shaban typography that had children and had an effect on career development. It was determined that Kemal Sunal reshaped his life in the age of middle age (40-45 years; 1985-1989) in which he played in close to 25 movies. In the mid-adulthood (45-50 years; 1990-1995), it has been found that he has done his duty to raise (50-55 years; 1995-2000) new generations and share his experiences with later generations.

Conclusion and Implications

The results of the research have shown that Kemal Sunal reshapes his life in the transition to first adulthood, 30 years of age and middle age transition. It has been seen that Kemal Sunal fulfilled his dreams of youth in the period of settling down, lived in the psychological and biologically climatic periods, was productive in family and business life, and progressed professionally. In the mid-adulthood period, he was able to successfully carry out his own career and to succeed in developing the next generations and transferring his experiences to them. As a result, it is seen that Kemal Sunal's career life is at the center of its life structure. This study, in which Kemal Sunal's life story is analyzed, is limited to Levinson's theory of life structure. In subsequent studies, it may be useful to consider Kemal Sunal's life in terms of Erikson's psychosocial development theory. This study is limited by the psychobiography method. In the following studies, Kemal Sunal's life can be analyzed using different methods and techniques.

Levinson'un Kuramı Bağlamında Kemal Sunal'ın Psikobiyografisi¹

Yahya AKTU²

Siirt Üniversitesi, Eruh MYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü
<https://orcid.org/0000-0002-5540-7399>

ÖZET

MAKALE BİLGİSİ

Bu çalışmada “neden bazı insanlar yaşamları boyunca daha üretken ve yapıcı olabiliyorlar?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada Türk toplumu tarafından bir komedi ustası olarak benimsenen Kemal Sunal'ın yaşamı Levinson'un bireysel yaşam yapısı açısından incelenmiştir. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından psikobiyografik durum çalışmasına dayanmaktadır. Kemal Sunal ile ilgili verileri toplamak amacıyla onun yaşamının anlatıldığı videolar, röportajlar, kitaplar doküman olarak incelenmiştir. Verileri analiz etmek üzere Kemal Sunal'ın doğumundan ölümüne dek süren yaşam akışı araştırmacı tarafından yeniden öyküleştirilmiştir. Verilerin analizinde NVivo11'den yararlanılarak kuram ile yaşam akışının çeşitli unsurlarının karşılaştırıldığı matris kodlama işlemi yapılmıştır. Kemal Sunal'ın 56 yıllık (1944-2000) yaşamı incelendiğinde, çocukluk ve okul yılları; *hayal dünyası*, tiyatro dönemi; *keşfediliş*, sinemaya ilk adım; *güldürü kuşağı*, gülümseten adam; *Şaban tiptemesi*, kendini arayan adam; *Kemal Sunal güldürüsü*, yeniden sahneye; *miras* aşamalarının O'nun yaşam akışının dönüm noktaları arasında olduğu görülmüştür. O'nun kariyer yaşamında tiyatroya başladığı ilk yetişkinliğe geçiş (17-22 yaş; 1966-1972), sinemaya adım attığı 30 yaş geçişi (28-33 yaş; 1972-1976) ve orta yaş geçişi dönemlerinde yaşam yapısında yeniden değerlendirmeler yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Kemal Sunal'ın durulma döneminde (33-40 yaş; 1977-1984) gençlik hayallerini yerine getirdiği, psikolojik ve biyolojik açıdan doruk yıllarını yaşadığı, aile ve iş yaşamında üretken olduğu, mesleki açıdan ilerlemenin olduğu görülmüştür. Orta yaş geçişi döneminde Kemal Sunal'ın yaşam yapısında büyük değişimler olmuştur. Kemal Sunal'ın 25'e yakın filmde rol aldığı (40-45 yaş; 1985-1989) orta yaş geçişi döneminde yaşamını yeniden şekillendirdiği saptanmıştır. Orta yetişkinlik çağının ortalarında (45-50 yaş; 1990-1995) ise, kendi kariyerini araştırdığı çalışmalarıyla başarılı bir şekilde sonraki kuşakları yetiştirme ve onlara tecrübelerini aktarma görevlerini (50-55 yaş; 1996-2000) yerine getirdiği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, Kemal Sunal'ın yaşam yapısının merkezinde iş yaşamının olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Levinson'un yaşam yapısı kuramı, Psikobiyografi, Kemal Sunal, Şaban Tiptemesi.

*Alınma Tarihi:*07.08.2018
Düzeltilmiş hali alınma tarihi: 05.12.2018.
Kabul Edilme Tarihi: 29.12.2018
Çevrimiçi yayınlanma tarihi: 30.12.2018

Giriş

Tarihsel süreç içerisinde toplumları etkileyen şahsiyetlerin yaşamları sürekli merak edilmiştir. Bu kişilerin nasıl daha üretken ve yapıcı olabildikleri çeşitli biçimlerde açıklanmaya çalışılmıştır. Tarihsel vakaları inceleyen biyografi türlerinden biri de psikobiyografidir. Bir kişinin yaşantısıyla ilgili edinilen bilgilerin psikolojik kuramlarla açıklamaya çalışan psikobiyografi, bireyin aldığı kararlarla davranışlarını ve amaçlarını aydınlatır (İnan, 2016; Kaplan, 2009). Freud ve Erikson gibi birçok araştırmacı, tarihsel öneme sahip şahsiyetlerin yaşamlarını psikobiyografi yöntemini kullanarak incelemişlerdir (Gürsu, 2015).

¹ Bu çalışmanın bir kısmı özet bildiri olarak 27. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuştur.

² Sorumlu yazar ve iletişim bilgileri: Öğretim görevlisi, aktuyahya@gmail.com,

Psikoloji ve biyografi tarihsel süreç içerisinde birbirlerinden beslenmektedir. Toplumu etkileyen önemli insanların yaşam öykülerinin açıklanmasında ve yorumlanmasında gelişim psikolojisi kuramlarından yararlanılmaktadır. Bu gelişim psikoloji kuramlardan biri de Levinson'un yaşam yapısı kuramıdır. Levinson, ilk yıllardaki (1978/1986) çalışmaları ile özellikle orta yaş geçişini incelerken sonraki çalışmaları ile (1987/1996) genç yetişkin kadınları inceleyerek kuramını şekillendirmiştir. Levinson yetişkin bir insanın gelişiminin yaşam akışı, yaşam yapısı ve yaşam döngüsü kavramlarıyla ortaya konulabileceğini belirtmektedir (Aktu, 2016).

Levinson'un kuramında bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişimin etkisiyle yaşamdaki inişleri, çıkışları, ilerleme ve gerilemeleri içeren yaşam akışı ögesi bulunmaktadır. Bu kuramdaki bir diğer öge olan yaşam döngüsü, yaşam akışının belirli bir sıra ve düzen içerisinde değişimini ve dönüşümünü içine almaktadır. Levinson'un belirttiği en önemli öge ise yaşam yapısı kavramıdır. Yaşam yapısı kavramı, bireyin benlik algısı ve toplumsal katılımını sağlayan tüm öğeleri içermektedir (Levinson, 1978, 1986, 1996). Yaşam yapısı içerisindeki her değişim veya gelişim döneminin kendisine has özelliklerini oluşturan bireysel, toplumsal, kurumsal faktörler ve sergilenen roller mevcuttur (Levinson, 1986, 1996). Levinson'a (1986) göre bireyin varoluş doğasında değişime ve gelişime bağlı olarak yaşam yapısı sıralı ve döngüselidir.

Bu çalışmada “neden bazı insanlar yaşamları boyunca daha üretken ve yapıcı olabiliyorlar?” sorusuna cevap aranmıştır. Türk toplumu tarafından bir komedi ustası olarak benimsenen Kemal Sunal'ın yaşamı hep merak edilmiştir. Kemal Sunal'ın gerçek yaşamı ile tiyatro oyunlarında ve sinema filmlerinde sergilediği roller arasında birçok fark görülmektedir (CNN Türk, 11.11.2015; “Kemal Sunal”, t.y.). Kendisini gerçek yaşamda soğuk bir insan olarak gören Kemal Sunal'ın oynadığı filmlerdeki karakterler ise insanları gülmekten kırıp geçirmektedir. Özellikle Şaban tiplemesi çoğu kişi tarafından psikolojik açıdan bir rahatlama aracı olarak görülmektedir (Dündar, 1998; Sunal, 2001). Bu açıdan aşağıda sırasıyla Kemal Sunal'ın kısa hayatı ve Levinson'un yaşam yapısı kuramı ele alınmıştır.

A. Kemal Sunal'ın Hayatı

İstanbul Küçükpazar semtinde Malatya kökenli bir ailenin en büyük çocuğu olarak doğan sanatçının babasının adı Mustafa ve annesinin adı Saime'dir. Sunal'ın kardeşlerinin adı ise Cemil ve Cengiz'dir. Mimar Sinan İlkokulu'ndan sonra Vefa Lisesi'ni okumuştur. Ancak lise yaşamı 11 yıl sürmüştür. Lisans eğitimine Marmara Üniversitesi Gazetecilik bölümünde başlasa da, bir takım sebeplerden dolayı eğitim yaşamına ara vermiştir. Sunal, maddi imkânsızlıklardan dolayı eğitim yaşamı boyunca elektrik çıraklığı gibi çok farklı iş kollarında çalışmak durumunda kalmıştır (Dündar, 1998; “Kemal Sunal”, t.y.; Sunal, 2001; Teksoy, 2015).

Sunal, tiyatro ile sanat yaşamına başlamıştır. Ertem Eğilmez'in kendisindeki sanatçılığı keşfetmesiyle sinema dünyasına yönelmiştir. Vefa Lisesi'nde okuduğu sırada rol aldığı “Zoraki Tabip” oyunu O'nun ilk amatör çalışmasıdır. Sırasıyla Kenterler, Ulvi Araz, Ayfer Feray ve Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nda rol alan sanatçı, 1972 yılındaki “Tatlı Dillim” filmiyle sinema yaşamına başlamıştır. 1975 yılında Gül Sunal ile evlenen Kemal Sunal'ın bu evlilikten Ali ve Ezo adında iki çocuğu olmuştur. 1979 yılında 35 yaşındayken askere giden sanatçı, askerleri doğal güldürü kaynağı olması nedeniyle “armoni mızıkası” isimli moral grubunda görev almıştır (“Kemal Sunal”, t.y.; Sunal, 2001; Teksoy, 2015).

Sunal, kariyeri boyunca çok farklı karakterdeki 12 tiyatro oyununda ve komedinin yanı sıra dram türündeki toplam 82 filmde görev almıştır. Filmlerde canlandırdığı karakterlerin genel özelliği *gülen adam* olmasıdır. Gülen adam, haksızlıklara karşı, iyiliği savunan, saf ve insanlara doğru yolu göstermeye çalışan kişidir. Sunal'ın oynadığı filmlerdeki konular genel

olarak zamlar, dolandırıcılar, geçim zorluğu, işsizlik, göç, gelenek ve göreneklerden oluşmaktadır. Bu açıdan halkın günlük yaşamına yakın konuların işlendiği görülmektedir. Kendi kariyerini ve sanat yaşamını analiz ettiği yüksek lisans çalışmasıyla kendisini tarafsız bir şekilde incelemeyi başarabilmiştir. Yüksek lisans tezinin adı “TV ve sinemada Kemal Sunal güldürüsü”dir. Balalayka adlı filmin çekimleri için bindiği uçakta, kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğinde tarih 3 Temmuz 2000’i gösteriyordu (“Kemal Sunal, t.y.; Sunal, 2001; Teksoy, 2015).

Levinson’un Bireysel Yaşam Yapısı Kuramı

Levinson, ilk dönem araştırmaları (1978/1986) kırk yaş üstü erkeklere yoğunlaşmışken sonraki araştırmaları (1987/1996) ise, yetişkinliğin ilk ve orta çağlarındaki kadınlara yönelik olmuştur (Levinson, 1978, 1996). Levinson’a (1978, 1986, 1996) göre, her geçiş evresinin kendisine has psikolojik, sosyolojik ve normatif özelliklerinin bulunduğu rolleri mevcuttur. Yetişkin gelişimi, sadece psikoloji biliminin değil aynı zamanda sosyoloji, tarih, biyoloji farklı disiplinlerinde önemli kesişim noktasını oluşturmaktadır (Levinson, 1986). Levinson kuramını ortaya koyarken yaşam akışı, yaşam döngüsü ve yaşam yapısı kavramlarını açıklamaya çalışmaktadır (Aktu, 2016).

İlk öge olan yaşam akışı kavramı, yaşamın başlangıcından bitimine kadar süren zaman içerisinde gelişimin görülebilir özellikleridir. Bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişimin etkisiyle yaşamdaki inişleri, çıkışları, ilerleme ve gerilemeleri içermektedir. Yaşamdaki sosyal ilişkiler, bireysel talep ve beklentiler, fiziksel değişimler, aile, iş gibi etmenler ve bunların birbiriyle etkileşimleri yaşam akışını içermektedir. Yaşam akışı içerisindeki her evrenin kendine özgü nitelikleri ve yaşam akışının tümüne katkısını belirten özelliklerini içermektedir (Levinson, 1996).

Bireysel yaşam yapısı kuramındaki ikinci öge olan yaşam döngüsü, yaşam akışının belirli bir sıra ve düzen içerisinde değişimini ve dönüşümünü ifade etmektedir. Levinson (1986, 1996) yaşam döngüsünü dört temel çağda ele almaktadır. Sözü edilen çağlar sırasıyla yetişkinlik öncesi, ilk yetişkinlik, orta yetişkinlik ve ileri yetişkinlik çağlarıdır. Bu çağlar yaklaşık olarak yaşamın yirmişer yılını içermektedir. Yaşamı şekillendiren yaşam döngüsü çağlarından herhangi birinin görevlerini tamamlamadığında, birey bir sonraki evreye geçişte değişimin doğası olan ve üstesinden gelinmesi gereken bir durum olan zorlanmayı ve sarsılmayı yaşayabilmektedir (Donn, 2005; Levinson, 1986; O’Connor & Wolfe, 1991; Sugarman, 2004).

Levinson’un bireysel yaşam yapısı kuramında sözünü ettiği üçüncü öge yetişkin gelişimidir. Levinson (1986) yetişkin gelişiminin yaşam döngüsü içerisinde beşi yerleşik ve dördü geçiş evresi olan dokuz dönemden oluştuğunu belirtmektedir. Yetişkin gelişimi, sözü edilen dönemlerde önemli değişimler geçirmektedir. Geçiş dönemleri yaklaşık olarak 5-7 yıl arasında sürmektedir. Bir geçiş evresi, önceki yaşam yapısını bitirir ve bir yenisi için fırsatlar oluşturur (Levinson, 1986, 1996; Rickards, 2005; Robinson, 2008; Smithson, 2011).

Levinson’un bireysel yaşam yapısı kuramında sözünü ettiği son öge ise, yaşam yapısı kavramıdır. Yaşam yapısı, bireyin sorumlulukları, aile ilişkileri, iş yaşamındaki tercihleri, yaşam tarzı gibi toplumsal (dışsal) süreçleri ve beklentileri, umutları, hedefleri, durumlara yüklediği anlamlar ve kişisel değerleri içine alan bireysel (içsel) süreçlerinin tümüdür (Levinson, 1986, 1996). Levinson’a (1986) göre bireyin varoluş doğasında değişime ve gelişime bağlı olarak yaşam yapısı sıralı ve döngüselidir.

Levinson (1996), yaşam yapısının tüm yetişkinlik boyunca yaştan bağımsız bir şekilde değişen sırasıyla bir yerleşik ve bir geçiş döneminden oluştuğunu belirtmektedir. Sözü edilen bu sıra göreceli bir şekilde düzenli olarak önce bir yapı-kurmayı ve sonrasında bir yapı-değiştirme örüntüsünden meydana gelmektedir. Yapı kurma döneminde bireyin ilk ve temel

görevi, bir yaşam yapısı oluşturmaktır. Ardından bireysel ve toplumsal yaşamını oluşturduğu bu yaşam yapısına göre ayarlamasıdır. Beş ile yedi yıl süren yapı değiştirme evresinde birey var olan yaşam yapısını sorgular, gözden geçirir ve onu değiştirmeye çalışır. Bu geçiş döneminin sonlarında birey geçişin ürünü olan önemli tercihlerde bulunur ve onlara anlamlar yüklemeye çalışır. Yapı değiştirme evresindeki benlik tasarımı (kendisiyle barışık olma vb.) ve sosyal yaşamı (iş, evliliği iyileştirme, seçenekli yaşam biçimlerini keşfetme vb.) ile ilgili süreçleri değiştirme eğiliminde olur (Carpenter, 1992; Donn, 2005; Levinson, 1986, 1996; Smithson, 2011).

Bu çalışmada toplum tarafından bir komedi ustası olarak benimsenen Kemal Sunal'ın neden daha üretken olduğu araştırılmıştır. Araştırmanın bir gerekçesi de günlük yaşamda pek sıcakkanlı olmadığını belirten Sunal'ın filmlerinin insanların yaşamlarına renk katmasıdır. 34 yıllık kariyer yaşamında yüze yakın eserde rol alan Kemal Sunal'ın incelenmeye değer toplumsal bir karakter olduğu düşünülmektedir (Dündar, 1998). Öte yandan kendi kariyerini ve sanatçı kişiliğini araştırdığı yüksek lisans çalışmasıyla yaşamının incelenmesi önem arz etmektedir. Bu açıdan bu çalışmada Levinson'un yaşam yapısı kuramı bağlamında Kemal Sunal'ın yaşamının incelenmesini amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Nitel desende olan bu araştırma durum çalışması yöntemlerinden biri olan psikobiyografi modeline dayanmaktadır (Baatjies, 2015; Fouché, Plesis, & van Niekerk, 2017; Gersick, & Kram, 2002; Green, 2006; Larson, 2014). Durum çalışması, niçin ve nasıl sorularını esas alan ve tam olarak ortaya çıkmamış bir olguyu veya olayı derinlemesine araştırmaya olanak tanıyan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2016). Durum çalışmalarında bir olgunun veya bireyin yaşamı tüm ayrıntılarıyla araştırılabilir. Psikobiyografi ise, sosyo-kültürel bağlamda bir insanın yazılı veya sözlü yaşam öyküsünün psikolojik bir kuram açıdan analiz edilmesi olarak tanımlanabilir (Fouché, & van Niekerk, 2010; McAdams, 2001; Ollerenshaw, & Creswell, 2002; Ponterotto, 2015; Schultz, 2005).

Psikobiyografi yönteminde amaç, tarihsel açıdan önemli bireylerin başarı veya başarısızlıklarının, karar ve davranışlarının arkasında yatan nedenlerin ortaya konulmasıdır (A. Genç & Ö. Genç, 2016; Kaplan, 2009). Başka bir ifadeyle psikobiyografi, bireyin davranışlarının ne olduğundan çok niçin öyle davrandığını açıklamaya çalışmaktadır (İnan, 2016). Psikoloji üretmenin bir biçimi sayılan psikobiyografi (Schultz, 2005), bireyin yaşamına ışık tutan olayların kitap, makale vb. dokümanlar yardımıyla tarihi bir bakış açısıyla ele almaktadır (Bulut, 2014). Psikobiyografide dezavantaj olarak görülen indirgemeci bakış açısı, olgu ile kuramın uyuşmaması ve yetersiz yorumlama durumlarını yönetmek için birçok bilgi kaynağını bir arada incelenmesi ve kuram ile yaşam öyküsü arasında sürekli karşılaştırma yapılması önerilmektedir (Anderson, 2010). Ayrıca psikobiyografi yöntemini kullanacak araştırmacının temel psikoloji teori, yeterli tarih ve ustalık isteyen yorumlama alanlarında bilgisi olması gerektiği belirtilmektedir (İnan, 2016).

Bu çalışmada A. Kemal Sunal'ın tüm yaşam öyküsü Levinson'un bireysel yaşam yapısı kuramı açısından bir yaşam akışı bağlamında incelenmiştir. Kemal Sunal'ın yaşamındaki başarılarının, karar ve davranışlarının arkasında yatan nedenlerin ortaya konulmasını amacıyla psikobiyografi yöntemi tercih edilmiştir. Kemal Sunal ile ilgili birçok veri kaynağı bir arada incelenerek psikobiyografik yöntem açısından yeterli oranda yorumlamaya olanak tanınmıştır. Öte yandan elde edilen her veri ile kuram arasında sistematik ilişkilendirme ve sürekli karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Veriler

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi benimsenmiştir. Doküman analizi, araştırılan olguyu anlatan yazılı veya görsel metinlerin analiz edilmesini içermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bir psikobiyografi yazarı, klasik bir biyografi yazarının günlükler, mektuplar ve özel notlar gibi kişisel bilgilere güvenmesinin ötesinde daha farklı bilgi kaynaklarına başvurması gerektiği ifade edilmektedir (Anderson, 2010). Bu araştırmada A. Kemal Sunal'ın yaşamının ayrıntılı bir şekilde ortaya konulabilmesi için O'nun biyografisini anlatan A. K. Sunal (2001), G. Sunal (2014) ve Teksoy (2015) eserleri, wikizero.com, hürriyet.com.tr, biyografi.net, cnnurk.com internet siteleri ile "Hayatım roman, Kemal Sunal belgeseli" ve "Arena: Kemal Sunal" röportajı (youtube.com, Erişim Tarihi. 18/01/2018) incelenmiştir. Bu bağlamda bu çalışmalarda geçen ortak öğeler çerçevesinde Kemal Sunal'ın yaşamının dönüm noktalarını belirten düzenli yaşam akışı oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Yukarıda veri toplama sürecinde söz edilen yazılı ve görsel dokümanların analizinden önce verilerin özgünlüğü test edilmesi, verilerin ne anlatmak istedikleri yazılı alan notları yardımıyla anlaşılmasına çalışılması ve bu aşamadan sonra verilerin kategori geliştirilerek analiz edilmesi önerilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Buna göre, sözü edilen öneriler yerine getirildikten sonra Kemal Sunal'ın doğumundan ölümüne dek süren yaşam akışı araştırmacı tarafından yeniden öyküleştirilmiştir. Verilerin analizinde NVivo11 nitel veri analizi programından yararlanılarak kuram ile yaşam akışının çeşitli unsurlarının karşılaştırıldığı matris kodlama işlemi yapılmıştır. Böylece Kemal Sunal'ın yeniden öyküleştirilen yaşamı ile Levinson'un bireysel yaşam yapısı kuramı arasında sistematik ilişkilendirme yapılmıştır.

Araştırmanın İnanırcılığı ve Tutarlılığı

Nitel yaklaşıma dayanan bu araştırmada, nicel desende ele alınan iç geçerlik yerine inanırcılık ve iç güvenilirlik yerine tutarlık kavramları tercih edilmiştir (bk. Creswell, & Plano Clark, 2015; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada inanırcılığın sağlanması için geniş bir zamana (Ekim 2016-Ocak 2018) yayılan araştırma sürecinin başından sonuna kadar alanyazın incelenmesi ve veri toplama birlikte yapılarak uzun süreli bir etkileşim geçirilmiştir. İkinci olarak Levinson'un kuramıyla Kemal Sunal'ın yaşamı birbiriyle sürekli karşılaştırılmış, farklı görsel ve yazılı dokümanlar incelenerek veri çeşitlemesi yapılmıştır. Bunların yanı sıra bulgular sunulurken görselleştirmelerden yararlanılmaya çalışılmıştır.

Son olarak tutarlılığı sağlamak için araştırmacı ile durum çalışmasında makaleleri olan bir öğretim üyesi arasındaki uyumu ölçmeye yönelik kodlama güvenilirliği yöntemi kullanılmıştır (Kirk ve Miller, 1986; akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Miles ve Huberman'ın (1994) ve Miles, Huberman ve Saldana'nın (2013) *Güvenirlik = (Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı)) X 100* formülünden hareketle elde edilen güvenilirlik oranı % 90 bulunmuştur. Özetle, araştırmanın kodlama güvenilirliğinin yüksek oranda ortaya çıktığı görülmüştür. Ayrıca farklı araştırmacıların tutarlılığı test etmeleri için nitel veri analizi programı olan NVivo'da ham veriler bir proje dosyası olarak hazırda bulundurulmuştur. Bu işlemler sırasında nitel araştırmalarda sağlanması önerilen iç geçerlik (inanırcılık) ve iç güvenilirlik (tutarlılık) çalışmaları yapılarak geçerli ve güvenilir bir çalışma ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Birincil kaynaklardan elde edilen verilerden yeniden öyküleştirilen Kemal Sunal'ın yaşamı düzenli bir yaşam akışı şeklinde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kemal Sunal'ın yaşam akışını ortaya koyan demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. A. Kemal Sunal'ın Demografik Özellikleri

Doğum	10 Kasım 1944, İstanbul
Ölüm	3 Temmuz 2000, İstanbul (56 yaş), Zincirlikuyu Mezarlığı
Eğitim	Marmara Üniversitesi, Radyo ve Gazetecilik Bölümü, Yüksek lisans (1998). <i>Tez Adı: TV ve sinemada Kemal Sunal güldürüsü</i>
Meslek	Oyuncu
Evlilik	Gül Sunal (e. 1975)
Çocuk	Ali Sunal (d. 1977), Ezo Sunal (d. 1984)
Ödüller	14. Antalya Altın Portakal Film Festivali ve Sinema Yazarları Derneği, 1977; En iyi erkek oyuncu (<i>Kapıcılar kralı</i>) 2. Ankara Film Festivali, 1989; En iyi erkek oyuncu (<i>Düdüğü dünya</i>) 35. Antalya Altın Portakal Film Festivali, 1998; Yaşamboyu onur ödülü

Kaynak: www.wikizero.com/tr/Kemal_Sunal (11/7/2017)

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Kemal Sunal’ın 56 yıllık (1944-2000) yaşam akışı içerisinde yaşamını etkileyen önemli dönüm noktaları bulunmaktadır. Kendisinin evlenmesi, çocuk sahibi olması, eğitim yaşamında kendisini araştırması ve kariyeri ile ilgili ödüller alması bu noktalardan bir kaçıdır.

Tablo 2’de görüleceği üzere, Levinson’un yaşam yapısı kuramı ile kendisinin yeniden öyküleştiren yaşamı sistematik bir şekilde ilişkilendirilerek sunulmuştur. Kemal Sunal’ın 56 yıllık yaşamı incelendiğinde, çocukluk ve okul yılları; *hayal dünyası*, tiyatro dönemi; *keşfediliş*, sinemaya ilk adım; *güldürü kuşağı*, gülümseten adam; *Şaban tiptemesi*, kendini arayan adam; *Kemal Sunal güldürüsü*, yeniden sahneye; *miras* gibi aşamalarının O’nun yaşam akışının dönüm noktaları arasında olduğu görülmektedir. Sözü edilen bu dönemlerde sanatçı yaşamını yönlendirme konusunda çeşitli kararları verme eğiliminde olmuştur. Bu açıdan Kemal Sunal’ın yaşamında önemli kararları verdiği bu dönemleri ile Levinson’un yaşama yapısı kuramı eşleştirildiğinde sanatçının davranışlarının nedenini ortaya koymaya yardımcı olduğu görülmektedir. Levinson’un (1986) belirttiği gibi, insanların yaşam amaçlarını, iş yaşamlarını etkileyen önemli kararların verildiği ve bu kararların uygulandığı geçiş dönemleri bulunmaktadır.

Levinson’a (1986, 1996) göre bireysel yaşam yapısı, yetişkinlik dönemleri boyunca yaşa bağımlı olmadan değişen ve içinde bulunulan yerleşik ve geçiş evresine göre düzenli bir örüntü sergilemektedir. O’na göre insan doğası gereği büyüdükçe ve geliştikçe yaşam yapısı da periyodik olarak değişmektedir. Buna göre Kemal Sunal’ın yaşam öyküsünde yer alan değerleri ve durumlara yüklediği anlamları, toplumsal sorumlulukları, üstlendiği rolleri, arkadaşlık ilişkilerini içeren dönüm noktaları ayrıntılı olarak ele sunulmuştur.

Tablo 2. A. Kemal Sunal’ın Yaşamının Levinson’un Kuramıyla Tarihsel Matriksi

A. Kemal Sunal’ın Yaşamının Dönüm Noktaları	Levinson’un Bireysel Yaşam Yapısı Kuramı			
	Ön Yetişkinlik Çağı	İlk Yetişkinlik Çağı	Orta Yetişkinlik Çağı	İleri Yetişkinlik Çağı

Çocukluk ve Okul Yılları: <i>Hayal Dünyası</i> (1944-1966)	
Tiyatro Dönemi: <i>Keşfediliş</i> (1966-1972)	
Sinemaya İlk Adım: <i>Güldürü Kuşağı</i> (1972-1976)	
Gülümseten Adam: <i>Şaban Tiplemesi</i> (1977-1989)	
Kendini Arayan Adam: <i>Kemal Sunal Güldürüsü</i> (1990-1995)	
Yeniden Sahneye: <i>Miras</i> (1996-2000)	2000 Ölüm (56 yaş)

Çocukluk ve Okul Yılları: *Hayal Dünyası*

Levinson'a (1986, 1996) göre, ön yetişkinlik çağı bebeklik, çocukluk ve ergenlik evrelerini içine almaktadır. Bu çağ, yaklaşık 22 yaşa kadar olan dilimdir. Yetişkinliğe hazırlanma dönemi olan bu evre, biyolojik açıdan gelişimin en hızlı olduğu, psikolojik ve sosyolojik açıdan değişimlerin gerçekleştiği bir aşamadır. Bu dönemde birey, özerk bir birey olma, aileden ve yaşlılarından ayrı bir insan olma eğilimindedir. Ayrıca birey kendisine yönelik algılamalarını ve benlik yatırımlarını bu dönemde değiştirme eğilimindedir (Levinson, 1986, 1996).

Kemal Sunal 1944 yılında İstanbul'da doğmuştur. Sunal ailesinin en büyük çocuğu olan Kemal Sunal'ın iki erkek kardeşi de bulunmaktadır. İstanbul Mimar Sinan İlkokulu'ndan sonra eğitimine Vefa Lisesi'nde devam etmiştir. Lise eğitimini uzun bir zaman sürdürmek durumunda kalmıştır. Ortaokul yıllarında kendi halinde biri olarak bilinen Sunal, lise yıllarında neşeli biri olarak tanınmıştır (Sunal, 2001). Lisede sınıf başkanı olduğu için Sunal, öğretmenlerine karşı daha saygılı ve sorumluluk sahibi olmuştur. Liseyi 11 yıl gibi uzun bir sürede bitirmesinin sebebini "*Bu benim tembelliğimden ileri gelen bir şey değildi. 15-20 kişilik bir grubumuz vardı. Beraber geçiyorduk, beraber kalıyorduk. Anlaşmış bir gruptu. Bir nevi haylazlığı tabii...*" şeklinde açıklamıştır (CNN Türk, 2015; Dündar, 1998). Tiyatrocu olmak istediği için okuldaki seçmelere katıldı. Sanat yaşamına Vefa Lisesi'nde çiraklık seviyesi olarak sayılan "*Zoraki Tabip*" adlı tiyatro eseriyle başlamıştır. Akşam gazetesinin düzenlediği ilk liselerarası Tiyatro yarışmasında "*Harput'ta Bir Amerikalı*" adlı oyunla "*En büyük karakter*" ödülünü alarak büyük başarı kazanmıştır. Sunal'ın tiyatro merakını ve yeteneğini gören Felsefe öğretmeni Belkıs Bakır, Sunal'ı Müşfik Kenter ile tanıştırmak için oyunculuga başlamasına yol açmıştır. Bu durumun Kemal Sunal'ın kariyerinde önemli yeri vardır. Eğitim hayatı boyunca çeşitli işlerde çalışan sanatçı, fabrikada işçi, elektrikçide çirak gibi farklı işlerde çalışmak durumunda kalmıştır. Bu dönemi, "*Ekonomik durumumuz iyi değildi. Babam Migros'tan*

emeklidir. Yaz tatillerinde ayakkabı, kitap parasına yardımcı olmak için çalışırdım” biçiminde ifade etmiştir (CNN Türk, 2015; Sunal, 2001; Teksoy, 2015).

Kemal Sunal'ın doğumundan 22 yaşına kadarki yaşamı (1944-1966) yukarıda özetlendiği gibi çeşitli sıkıntılarla geçmiştir. Sunal ön yetişkinlik çağında, özellikle ergenlik evresinde bağımsız bir birey olmaya doğru bir yol almıştır. Bu çağı yetişkinliğe hazırlık olarak geçiren Sunal, ailesinden ve akran gruplarından ayrı bir birey olduğunu fark etmiştir. Buna bağlı olarak da kendilik değerini ve benlik yatırımını geliştirerek bireyselleşme yolundaki önemli bir adım atmıştır. Eğitim ve iş yaşamında çeşitli roller edinerek özerk bir birey olmaya çalışmıştır. Bu çağda Sunal çeşitli sosyal ortamlarda çalışarak ve birçok insanla iletişim halinde olarak psikolojik ve sosyal gelişimi ve değişimi geçirmiştir. (Levinson, 1986, 1996).

O'nun kariyer yaşamında tiyatroya başladığı ilk yetişkinliğe geçiş döneminde (17-22 yaş; 1966-1972) yaşam yapısında yeniden değerlendirmeler yaptığı saptanmıştır. Bu çağın sonlarına (17-22 yaş; 1966-1972) doğru Sunal, mesleki açıdan bağımsız bir araştırmacı, kendisinin ve çevresindeki bireylerin hedeflerini yerine getirmeye yardımcı olmayı düşlemiştir. Kendisi bu düşleri yerine getirmek için bir mentöre (danışmana veya akıl hocasına) ihtiyaç duymuştur. Bunun için de Felsefe öğretmeni Belkıs Bakır'ın elinden tutmasını çok arzulamıştır. Profesyonel oyunculuk için Müşfik Kenter ile tanışarak yeni bir yaşam yapısı için arayışta olduğu görülmüştür (Levinson 1996).

Tiyatro Dönemi: Keşfediliş

Levinson'a (1978, 1986, 1996) göre ilk yetişkinlik çağı, yaklaşık 22-40 yaş aralığında olan ve ilk yetişkinliğe geçiş evresiyle başlayıp orta yaş geçişi ile son bulan ilk yetişkinliğe geçiş dönemiyle başlayan ve orta yaş geçişi ile son bulan uzun bir yaşam dönemidir. Bu çağ, ilk yetişkinliğe geçiş, ilk yetişkinlik yaşam yapısına giriş, otuz yaş geçişi ve ilk yetişkinliğin yaşam yapısını sonuçlandırma dönemlerinden oluşmaktadır. Bu geniş çağda yaşamın içerisinde önemli bir yer barındıran eş, aile ve iş yaşamı gibi faktörler yaşamın değerlendirilmesinde belirleyici konumda olmaktadır.

Levinson (1986, 1996), ilk yetişkinliğin zaman, fırsat ve ödül açısından bolluğun ve enerjinin çok olduğu bir çağ olduğunu belirtmektedir. Ayrıca yaşamdan doyum alma konusunda bu çağın eş, aile ve iş yaşamında gelişimlerin olduğu, yaşamdaki hedeflerin gerçekleştirmeye en çok müsait yılları olduğu ifade edilmektedir. Birey bu dönemde yaşamının geri kalanını nasıl geçireceği konusunda yeni planlamalar yapar. Sosyal açıdan bu yıllar aile ve iş yaşamında, akran grupları ve sivil toplum kuruluşlarında sergilenen roller, kazanılmaya çalışılan saygınlık, sosyal sorumluluk faaliyetleri gibi zengin etkileşimlerin olduğu bir dönemdir. Sözü edilen bu fırsatların ötesinde bu dönem aynı zamanda birçok çatışmayı, stresi, riskleri ve hayal kırıklıklarını barındırmaktadır. Yetişkin bir birey yaşamda hedeflediği veya arzuladığı durumların meydana gelmediğini fark ettiğinde hayatın büyük sarsıntılarını yaşamaya başlar (Arnett, 2000; Levinson, 1986, 1996; Shanahan, Porfeli, Mortimer, & Erickson, 2005).

Yukarıda detaylı olarak sunulan ilk yetişkinlik çağının ilk yerleşik evresi (22-28 yaş), ilk yetişkinlik için yaşam yapısına giriş dönemidir. Bu dönemde barınma ve etkileşim açısından aile dışında farklı seçeneklerin değerlendirilir. Yetişkin dünyasına adım atan birey, bu evrede evlilik öncesi romantik ilişkiler, yakın çevre ilişkileri ve iş yaşamı ilişkilerini geliştirerek yaşam yapısını biçimlendirme eğiliminde olur (Levinson, 1996). Yetişkin bir birey olarak bu dönemde uygun rolleri sergilemeye başlar ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmeyi öğrenir. Okul yaşamının dışında yeni komşular, iş arkadaşları gibi farklı tanıdıklar edinerek yaşama uyum sağlamaya çalışır. Böylece sözü edilen tüm bu faktörleri yaşam yapısında yerleştirir (Levinson, 1986, 1996).

Sunal'ın Kenterler Tiyatrosu'nda etkili bir oyuncu olarak oynadığı ilk rolü *Fadik Kız*'dir. Bu tiyatrodaki çok az bir miktarda maaş alan Sunal'ın oynadığı ikinci oyundaki rolü ise, *Deli İbrahim*'dir. Bu rolle sanatçının maaşı iki katına çıkmıştır. Sunal, güldürü ustası olmaya başladığı ilk yıllarını şu şekilde ifade etmiştir (CNN Türk, 2015):

“Nasıl oldu bilmem, ben kendimi sahici bir sahnede seyircilerin arasında buldum. Ses Tiyatrosu'ndaki ilk rolüm çok kısıydı. Üç dakika sahnede ya kalıyor ya kalmıyordum. Öyle pek bir şey söylediğimi de hatırlamıyorum. Sahnenin bir ucundan girip öbür ucundan çıkıyordum. Ne yaptığımı da pek hatırlamıyorum; ama seyirci kahkahadan kırılıyor. Bu da benim hoşuma gitmişti. Bildiğiniz gibi o gün bugündür insanları güldürmeyi seviyorum.”

Sonrasında buradan ayrılıp, Ulvi Uraz Tiyatrosu'nda dört yıl sahnede görev almıştır. Bu tiyatrodaki çok farklı rollerde boy göstermiştir. Örneğin, İspinoz adlı eserin sergilendiği oyunda “Taş Kasaplı” rolünü sergilemiştir. “Bekçi Murtaza” adlı oyunda birinci perdede bekçiyi oynarken ikinci perdede kahveci rolünde sahneye çıkmıştır. Bir müddet sonra Ayfer Feray Tiyatrosu'nda çalışmaya başlayan sanatçı burada bir yıl kadar çalışmış ve son olarak Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nda görev almıştır. Burada artık edindiği deneyimleri sayesinde büyük roller almaya başlamıştır. Bu tiyatrodaki kendisinin de rol aldığı “Dün-bugün” oyununun sergilendiği esnada Zeki Alasya, Münir Özkul gibi sanatçıların bu yetenekten etkilenmesiyle sinema yaşamı başlar. Aynı oyunu izleyen sinema yönetmeni Ertem Eğilmez'e Münir Özkul “*Bak Ertem, dikkat et bu çocuğa, iş var bunda*” diyerek aradığı oyuncunun Sunal olduğunu anlatmaya çalışmıştır. 1972 yılında *Tatlı Dillim* filminde rol verilen Sunal, kısa bir süre tiyatro ile sinemayı birlikte yürütmeye çalışmıştır. Tiyatro şirketinin 1972-1973 yılları Ankara turnesindeyken sonradan eşi olacak Gül Sunal ile tanışmıştır (Sunal, 2001).

Kemal Sunal'ın 30 yaş geçişine kadarki ilk yetişkinlik dönemi (1966-1972) yukarıda özetlendiği gibi iş yaşamı açısından çeşitli denemelerle geçmiştir. Bu sayede seçenekli bir yaşamın olduğunu keşfetmiştir. Sunal'ın ilk yetişkinlik için yaşam yapısına giriş döneminde (22-28), 12 farklı tiyatro oyununda oynadığı görüşmüştür. Sunal'ın tiyatrodaki canlandırdığı tipler genelde oyuna göre değişen karakterde olup, kendisi neredeyse her oyunda ve perdede farklı rolleri canlandırmıştır. Sunal'ın, bu dönemde yetişkin rollerini ve sorumluluklarını öğrendiği ve uygulamaya başladığı görülmüştür (Levinson 1996).

Bu evrede Sunal, yaşam yapısında tiyatro çevresinde gelişen sosyal rolleri edinerek yaşama uyum sağlamaya çalışmıştır. Kemal Sunal tiyatro oyunculuğu döneminde hep bir sinema yıldızı olmayı düşlemiş, bunu başaracağına yüzde yüz inanmıştır. Bu bağlamda yaşam yapısını iş yaşamı çerçevesinde şekillendirmeye başladığı söylenebilir. Öte yandan Sunal, bu dönemde Gül Sunal ile tanışarak evlilik öncesi romantik ilişkisini gerçekleştirmiştir (Levinson, 1986, 1996). Bu bağlamda Sunal'ın ilk yetişkinliğin yaşam yapısına giriş evresinde aile kurma, akran grubuyla ilişkileri, iş yaşamı ve kurduğu düşlemleri ile yaşam yapısını şekillendirdiği söylenebilir.

Sinemaya İlk Adım: *Güldürü Kuşağı*

Levinson'a (1986) göre 30 yaş geçişi (28-33 yaş) döneminde yetişkin birey yaşamını eleştirme, gözden geçirme ve yeniden değerlendirme eğilimindedir. Bu evrede birey düzenini oluşturduğu yapıyı tepeden tırnağa yeniden şekillendirir ve sonraki döneme hazırlık yapar. Yaşamının gelecek dönemleriyle ilgili bir yansımanın nasıl olacağını düşünmeye başlar. Bu dönemde iş ve aile yaşamıyla ilgili yakın çevreden gelen daha fazla düzen ve kararlılık baskısı karşısında birey, bu durumdan kaçarak bir düzensizliğe kapılma eğiliminde olabilir (Levinson, 1986). Örneğin bu döneme kadar iş yaşamına adım atmamış bir genç yakın çevre baskısı karşısında içe kapanarak iş aramayı bırakma eğilimi sergileyebilir.

Güldürü ustası Sunal'ın aile ve iş yaşamında bir dönüm noktası olan 1972 yılı olduğu söylenebilir. Kemal Sunal'ın aile yaşamına bakıldığında, 1972-1973 yıllarında olan Devekuşu

Kabare Tiyatrosu'nun Ankara turnesindeyken eşi olacak olan Gül Sunal ile tanıştığı anlaşılmıştır. 1975 yılının Nisan ayında da Gül Sunal ile evlenmiştir. Yönetmen Ertem Eğilmez'in *Tatlı Dillim* filminde basketbolcu rolünü iyi sergileyen Sunal, bu durumu şu şekilde ifade etmiştir (CNN Türk, 2015):

“İlk gün en arkaya gittim, oturdum. Perdede 8 kere ancak gözükiyorum. Her görünüşümdede salonda kıyamet koptu. Suratımı görür görmez büyük alkış ve gülmeler. Lafları duymuyorlardı. Suratım enteresan geldi seyirciye. Sıcak ve kendinden biri buldu sanıyorum. O zaman şöyle arkama yaslanıp, "Bu iş tamamdır" dedim.”

Bu filmde sonra Sunal, 1973 yılında *Canım Kardeşim* filminde Kayseri şivesiyle konuşan bir yolcu rolünde oynamıştır. Aynı yıl Sunal, *Oh Olsun*, *Güllü Geliyor Güllü*, *Yalancı Yârim* adlı üç farklı filmde rol almayı başarmıştır. 1974 yılı Sunal'ın büyük rolleri sergilediği *Salak Milyoner* ve *Köyden İndim Şehre* filmlerinin çekildiği yıldır. Aynı yıl çekilmiş olan *Mavi Boncuk* ve *Hasret* filmlerinde sinema oyunculuğunu kanıtlamıştır. Nitekim aynı yıl *Salako* filmiyle sanatçıya başrol verilmiştir. 1975 yılına gelindiğinde sanatçı *Şaşkın Damat* ve *Hanzo* filmlerinde rol almıştır. Sunal başrollerde oynamaya başlasa da kendisini ortaya koyabilecek bir ortamı henüz bulamamıştır.

Rıfat Ilgaz'ın eseri olan *Hababam Sınıfı*'nın sinemaya uyarlanmasıyla Sunal'ın kariyerindeki bu durum değişmiştir. Bu filmde diğerleriyle eşit rol almasına rağmen seyircinin gözünde kendisi efsaneleşmiştir. Böylece lakabı “*Şaban*” olarak hatırlarda kalmıştır. *Hababam Sınıfı* film serilerinin üçünde rol alan sanatçının Şener Şen ile tanışması bu döneme denk düşmektedir. Sonraki zamanlarda ikilinin birbirini tamamlayan rolleriyle geçen filmler yer edinmeye başlanmıştır. 1976 yılında *Tosun Paşa* ve *Süt Kardeşler* filmleriyle Şener Şen ile Kemal Sunal tekrar bir araya getirilmiştir. Kemal Sunal'ın canlandırdığı “*Şaban*” karakterine bir bakıma halkın kahramanı özelliği de verildiği görülmektedir. O yıl çekilen *Sahte Kabadayı* filminde bu durum ortaya konulmuştur. Aynı yıl rol aldığı diğer önemli yapıtlar *Hababam Sınıfı Uyanıyor*, *Meraklı Köfteci*, *Sahte Kabadayı* ve *Kapıcılar Kralı* filmleridir (Sunal, 2001).

Kemal Sunal'ın kariyer yaşamında sinemaya adım attığı 30 yaş geçişinde (28-33 yaş; 1972-1976) yaşam yapısında yeniden değerlendirmeler yaptığı saptanmıştır. Sunal, bu dönemde yaşamını yeniden gözden geçirmiş, iş ve aile ile ilgili sorgulamalar yaparak bunları yeniden değerlendirmiştir. Sanatçı bu yıllar arasında sonradan eşi olacak Gül Sunal ile tanışmış ve evlenmiştir. Böylece sonraki yaşam yapısını temellerini atmaya başlamıştır (Levinson 1996). Kemal Sunal'ın 30 yaş geçişi (1972-1976) dönemindeki kariyer gelişimi yukarıda belirtildiği gibi çok renkli geçmiştir. Bu dönemde çoğunluğu başrol olan yaklaşık yirmi filmde rol almıştır. Bu dönemin başlarında tiyatro ile sinemayı bir arada yürütmekte zorlandığı için sinema tercihinde bulunmuştur. Bu açıdan sinemayı tiyatrodan ayırt edebilmesinin kariyerindeki başarılarının arkasında yatan nedenini daha iyi ortaya koyabildiği düşünülmektedir. Sanatçının kariyerinde başarılı olmasının bir diğer sebebi de, canlandığı küçük insanı yakından tanıdığı, tiyatro oyunculuğundan gelen deneyimlerinden de yararlandığı için oynadığı filmlerde izleyicinin yüreğine dokunması olarak gösterilebilir (A. K. Sunal, 2001; G. Sunal, 2014).

Gülümseten Adam: Şaban Tiplemesi

Levinson'a (1986, 1996) göre ilk yetişkinliğin yaşam yapısını sonuçlandırma (34-40 yaş) döneminde yetişkin birey, sosyolojik olarak sergilediği rolleri, edindiği statülerine göre hareket eğiliminde olur. Bu evre ergenlik döneminde kurduğu düşlerin gerçekleştiği veya gerçekleşmesinin en çok olasılığının olduğu zaman dilimidir. Bu dönemde yetişkin birey, kariyer ilerlemesini başarılı bir şekilde yürüterek iş yaşamında yeni terfiler ve ödüller alır. Böylece iş yaşamında yeni sorumluluklar üstlenmeye başlar. Bu dönemde bir aileyi yöneterek,

sosyal görevlerini yerine getirerek ve iş yaşamında üretken olarak yaşamdan daha çok doyum almaya çalışır (Levinson, 1986).

1977 yılında *Hababam Sınıfı Tatilde*, *Sakar Şakir*, *Çöpçüler Kralı* ve *İbo ile Güllüşah* filmlerinde oynamıştır. Sunal, *Kapıcılar Kralı* filminde sergilediği *Seyit* karakteriyle 14. Antalya Altın Portakal Festivali ve Sinema Yazarları Derneği tarafından *En İyi Erkek Oyuncu* ödülü verilmiştir. Sanatçı bu başarılarını şu şekilde dile getirmektedir (CNN Türk, 2015):

“Antalya Film Festivali’nde Kapıcılar Kralı filmiyle, en iyi erkek oyuncu ödülünü aldım. Antalya’da ve Türk sinema tarihinde böyle bir şey yok. Komedyene değil, bu ödül hep jönlere verilmiş. İlk defa ben yıktım o sistemi. Sonra Sinema Yazarları Derneği’nin ilk ödülünü, yine aynı filmle ben aldım. Ondan sonra da başarılı filmler yapmadım değil ama festivallere göndermedik. O nedenle başka ödül çıkartamadık.”

Sunal, 1978 yılında Fatma Girik ile payları eşit olan “*Can Film*” adında yapım şirketi kurmuştur. Şirketin ilk çalışması olan *Yüz Numaralı Adam* filmi o yıl çekilmiştir. Aynı yıl başrol aldığı diğer filmleri *Köşeyi Dönen Adam*, *İyi Aile Çocuğu*, *İnek Şaban*, *Avanak Apti* ve *Kibar Feyzo*’dur. Dönemin önemli sorunları olan geçim sıkıntısı, töre, ağalık sistemi konularının işlendiği *Kibar Feyzo* filmi büyük yankı yapmıştır. 1979 yılında Sunal, *Umudumuz Şaban*, *Şark Bülbülü*, *Korkusuz Korkak*, *Dokunmayın Şabanıma* ve *Bekçiler Kralı* olmak üzere beş filmde başrol oynamıştır. 1980’de Sunal’ın oynadığı filmleri *Zübük*, *Gol Kralı*, *Gerzek Şaban* ve *Devlet Kuşu*’dur. 1981 yılında *Üç Kağıtçı*, *Kanlı Nigar* ve *Davaro* adlı üç filmde rol alan Sunal’ın 1982 yılındaki filmleri *Yedi Bela Hüsnü* ve *Doktor Civanım*’dır. 1983 yılında ise, *Tokatçı*, *Kılıbık*, *En Büyük Şaban* ve *Çarıklı Milyoner* filmlerinde rol almıştır (Sunal, 2001).

Kemal Sunal, aile yaşamı ile iş yaşamını çok iyi ayırt edebilen insanlardan biri olmuştur. Kendisini özel yaşamında az konuşan, soğukkanlı bir birey olarak tanıtmıştır. Aile yaşamında; zamanında eve gelen, komşuluk ilişkilerine önem veren, çok fazla gülmeyen, daha çok dinleyen, duygusal yanı ağır basan bir aile babası profilini ortaya koyduğu görülmüştür. Bu zaman diliminde çocuk sahibi olmuştur. Eşi Gül Sunal’ın belirttiği gibi, manevi değeri yüksek eşyaları özenle saklar, kendisine gönderilen tüm mektuplara titiz bir şekilde dönütler vermiştir (A. K. Sunal, 2001; G. Sunal, 2014). Kemal Sunal, rol aldığı *Yüz Numaralı Adam* filminde sözü edildiği gibi Jean-Paul Belmendo’ya benzetilmesinden hoşlandığını ifade etmiştir (CNN Türk, 2015; “Kemal Sunal”, t.y.). Kemal Sunal, 1984’te *Şabaniye*, *Postacı*, *Ortadirek Şaban*, *Atla Gel Şaban* filmlerinde oynamıştır. Filmlerdeki adı farklı olsa da toplumun kendisini “*Şaban*” karakteri olarak benimsemesiyle hiçbir sıkıntı yaşanmamıştır. Bu durumu kendisi şöyle açıklamaktadır (CNN Türk, 2015):

“Bundan sonra filmlerde Şaban adını koymasak bile, değişen bir şey olacağını zannetmiyorum. Millet Şaban olarak biliyor. Bu yıl, firma yanlışlık yaptı. Film adım Niyazi. Adının Atla Gel Niyazi olması lazım. Afişler, lobiler hepsinde Atla Gel Şaban oldu. Seyircilerden bir kişi çıkıp da, filmdeki adın Niyazi, afişte Şaban, demedi. Farkına bile varmadı. Kemal Sunal’ın adı, Niyazi olsa ne olur, Şaban olsa ne olur?”

Kemal Sunal’ın orta yaş geçişine kadarki ilk yetişkinliğin yaşam yapısını sonuçlandırma evresinde (33-40 yaşları; 1977-1984) toplum tarafından “*Şaban*” karakteriyle tanınmış olmasının gençlik hayallerinin gerçekleştirilmesi olarak görüldüğü söylenebilir. Kendisi toplum tarafından değer verilen bir rolde oynadığı için çok mutlu olmuştur. Bu dönemde Sunal, birçok filmde ve farklı rollerde oynayarak sinema oyunculuğunu ortaya koymuştur. İş yaşamı açısından Sunal, 1977 yılında ses getiren iki farklı ödül alarak başarılı bir kariyer grafiği çizmiştir. Sunal aile yaşamında ise, kendi ailesini bir aile babası rolüyle yönetmiştir. Kendisinin özel yaşamının filmlerdeki oynadığı karakterlerden çok uzak olduğu görülmüştür. Sunal’ın toplumsal sorumluluklarını yerine getirerek yaşamdan doyum aldığı ifade edilebilir.

Levinson'un kuramında durulma dönemi (ilk yetişkinliği sonuçlandırma evresi) için belirttiği özellikler ile Kemal Sunal'ın bu dönemde (33-40 yaş; 1977-1984) yaşadıklarının birbiriyle uyduğu tespit edilmiştir. Kemal Sunal'ın durulma döneminde gençlik hayallerini yerine getirdiği, psikolojik ve biyolojik açıdan doruk yıllarını yaşadığı, aile ve iş yaşamında üretken olduğu, mesleki açıdan ilerlemenin olduğu görülmüştür. Kemal Sunal, kendisine özgü bir birey olduğu bu dönemde, çocuk sahibi olmuş ve kariyer gelişimini etkileyen *Şaban tiptemesi* filmlerini çekmeye başlamıştır. Sunal, bu dönemde kendisine has bir birey olarak yaşamındaki önemli kararları vermiştir. Artık kendisi bir akıl hocası olmuş, başkalarına mentörlük (danışmanlık) yapmaya başlamıştır. Kendi gücünün farkında olarak duygu ve düşüncelerini güçlü bir şekilde ortaya koymaya başlamıştır.

Levinson'a (1986, 1996) göre ilk yetişkinlik ile orta yetişkinlik arasında kalan orta yaş geçişi evresi (40-45 yaş) yaşamın her açıdan sorgulandığı, geçmiş düşlemlerin yerine getirip getirilmediğinin araştırıldığı bir dönemdir. Bu dönemde yetişkin birey, o anki yaşına kadar neleri elde ettiği, başardığını, deneyimlediğini, katkılarını, yeteneklerini ve değerlerini derin bir şekilde gözden geçirmeye başlar. Sözü edilen tüm bu etkenler karşısında bireyin benliği tehdit edilebilir, yaşamı bunalıma sürüklenebilir. Yaşam akışındaki bu kırılma ile birey, yaşamını toparlamaya çalışır. Bu dönemde birey, yaşam-ölüm, gençlik-yaşlılık, bağıllık-ayrılık ve yapıcılık-yıkıcılık ikilemlerini yaşar. Bu iç çatışmalardan başarılı bir şekilde çıkan birey, aile yaşamında daha hoşgörülü ve sevecen; iş yaşamında olgun ve tedbirli bir birey olur. Ancak başarı sağlanamazsa bireyin tüm yaşamı zorlu ve anlamsız geçebilir (Levinson, 1986, 1996).

1985 yılında altı filmde rol alan Sunal, *Şaban Pabucu Yarım*, *Şendul Şaban* ve "*Şaban*" filmlerinin sonuncusu olan *Gurbetçi Şaban* filminde oynamıştır. Bu tarihten sonra kariyerinin olgunluk dönemini yaşayan Sunal sadece komediyle yetinmemeye ve dram ağırlıklı filmlerde rol almaya çalışmıştır. Bir bakıma *Şaban* karakterinden sıyrılmayı hedeflemiştir. Bu sayede kariyerinin en dokunaklı eserlerine imza atmıştır (Teksoy, 2015). 1986 yılında *Yoksul*, *Davacı*, *Tarzan Rıfkı*, *Garip*, *Deli Deli Küpeli* filmlerinde oynayan Sunal, farklı toplumsal kesimlere hitap etmiştir. 1987'de üç filmde rol alan sanatçının bu filmleri *Yakışıklı*, *Kiracı* ve *Japon İşi*'dir. 1988 yılında Sunal, *Uyanık Gazeteci*, *Düttürü Dünya*, *Sevimli Hırsız*, *İnatçı*, *Polizei*, *Öğretmen* ve *Bıçkın* olmak üzere yedi filmde oynamıştır. Küçük insanların büyük hayallerinin konu edindiği *Düttürü Dünya* filmindeki rolü ile 2. Ankara Uluslararası Film Festivali tarafından "En İyi Erkek Oyuncu" ödülü verilmiştir. 1989 yılında ise, Sunal'ın yer aldığı üç film; *Zehir Haftıye*, *Talih Kuşu*, *Gülen Adam*'dır (Sunal, 2001).

Kemal Sunal'ın 25'e yakın filmde rol aldığı (yaklaşık olarak 40-45 yaş; 1984-1989) orta yaş geçişi döneminde yaşamını yeniden şekillendirdiği saptanmıştır. Bu dönemde farklı içerikteki filmlerde rol alarak *Şaban* karakterinden sıyrılmaya çalışmıştır. Böylece Sunal, yaşamındaki elde ettiği başarıları, kazandığı tecrübeleri, kendi benliğine ve diğer insanlara nasıl bir artısının olduğunu, kabiliyetlerini ve değerlerini derin bir şekilde gözden geçirmiştir. Bu dönemde Sunal, kendisinin başa çıkması gerektiğini düşündüğü tek bir karaktere yönelik meydan okumalarını sergilemiştir. Bu durumla başa çıkabildiği için Sunal, kariyerinde daha olgun, aile yaşamında ise daha sabırlı ve içten bir birey olmayı başarmıştır. Böylece Sunal, yaşam ile ölüm, gençlik ile yaşlılık, yapıcılık ile yıkıcılık ve bağıllık ile ayrılık çatışmalarıyla başa çıkarak bunları bütünleştirme görevini yerine getirmiştir (Levinson, 1986, 1996).

Kendini Arayan Adam: Kemal Sunal Güldürüsü

Levinson'a (1986, 1996) göre, yaklaşık 40-65 yaşları arasında kalan orta yaş geçişi ile geç yetişkinlik geçişindeki yaşamsal dönemdir. Bu zaman diliminde bireyin biyolojisi gerilerken, bireyin psikolojisi diğer dönemlere göre daha çok doyum bulabilmektedir. Sosyolojik açıdan birey bu dönemde yeni nesillerin yetişmesine ağırlık vermekte ve tecrübe paylaşımını ön planda tutmaktadır. Bu açıdan Levinson (1986), orta yetişkinlik çağında bireyin yaşam yapısında sırasıyla bir yapı-kurma ve bir yapı-değiştirme yapısını ortaya

koyabilmektedir. Bu dönemin yaklaşık olarak ilk on yılı daha çok yeni döneme alışma ve acemilik aşaması olarak geçmektedir. Sözü edilen bu zaman diliminde birey, sürekli yaşamı yeniden sorgulama, değiştirme ve düzenleme denemelerinde bulunmaktadır (Levinson, 1986, 1996).

1990 yılında Sunal, *Koltuk Belası*, *Abuk Sabuk Bir Film* ve *Boynu Bükük Küheylan* isimli üç filmde rol almıştır. Kemal Sunal, 1991 yılında sadece *Varyemez* filminde oynamıştır. Bu tarihten sonra Sunal, 1992’de *Saygılar Bizden*, 1993’te *Şaban Askerde*, 1994’te *Bay Kamber* dizilerinde rol almıştır. Sanatçı dizilerin çok çabuk çekildiği ve sanatçıların yeteneklerini ortaya çıkmasını engellediği için bu durumdan yakınmıştır. Dizilerde rol alırken aynı zamanda çeşitli sebeplerden dolayı yarım bıraktığı eğitim hayatını tamamlamaya çalışan Sunal, 1995 senesinde Marmara Üniversitesi’nin İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümü’nden mezun olmuştur (Sunal, 2001).

Kemal Sunal’ın orta yetişkinlik çağının ortalarını (yaklaşık olarak 45-50 yaş; 1990-1995) kapsayan dönemde ilk yetişkinliğin olgunluğunu yaşarken orta yetişkinlik çağının çiraklık durumu içinde olduğu görülmüştür. Bu evrede Sunal, kendisinin yaşam yapısını deneme ve yeniden şekillendirme fırsatı bulana dek çeşitli denemelerde bulunmuştur (Levinson, 1986, 1996). Kendi yaşamında eksik bıraktığını düşündüğü eğitim yaşamını sürdüren Sunal, aynı zamanda oynadığı filmlerdeki karakterlerini de inceleyerek yeniden bir yaşam yapısı kurmuştur. Bu dönemde Sunal’ın kendi kariyerini araştırdığı çalışmalarıyla yeni nesilleri yetiştirme ve sonraki kuşaklara deneyimlerini paylaşma görevini yerine getirdiği sonucuna varılmıştır.

Yeniden Sahneye: Miras

Levinson’a (1996) göre orta yetişkinliğin orta yıllarını oluşturan yaşam yapısını sonuçlandırma dönemi, yaklaşık 55-60 yaş dilimini oluşturmaktadır. Bu dönem elli yaş geçişi ile ileri yetişkinlik geçişi arasında yer almaktadır. Bu dönemde biyolojik açıdan gerileme görülmeye başlanırken, psikolojik açıdan yaşamın anlamını ortaya koyma ve yaşamı geliştirme gözlemlenebilmektedir. Ayrıca bu dönemin ayırt edici bir diğer özelliği, sosyal açıdan verimliliğin olmasıdır. Bu verimlilik genç neslin yetişmesine katkıda bulunma ve tecrübelerini aktarma görevi yerine getirilmesidir (Levinson, 1986, 1996).

1997 yılında Kemal Sunal’ın kariyeri *Şaban ile Şirin* dizisi ile devam etmiştir. Aynı yıl okumaya yoğun bir çaba sarf eden sanatçı, Marmara Üniversitesi Gazetecilik Bölümü’nde yüksek lisans eğitimi almıştır. Kendisinin 1998 yılında bitirdiği yüksek lisans tez çalışması “*TV ve sinemada Kemal Sunal güldürüsü*” başlığını taşımaktadır. Tez çalışması olarak kendi filmlerinin sosyolojik analizini yapan sanatçı, *Kemal Sunal* olgusunun var olduğu dönemlerin sosyo-ekonomik ve siyasal boyutlarını uzman görüşleriyle ortaya koymuştur. Aynı zamanda bu tez Kemal Sunal ile ilgili tüm verilerin sistematik bir derlemesi niteliğindedir. Bu tez daha sonra *TV ve sinemada Kemal Sunal güldürü* adıyla kitaplaştırılmıştır. Kendisiyle yapılan röportajlarda (CNN Türk, 2015; Dündar, 1998) *okumanın yaşının olmadığını, gençlerin bu azmi görerek kendisini örnek almaları gerektiğini* dile getirmiştir. Aynı yıl 35. Antalya Altın Portakal Film Festivali’nde “*Yaşamboyu Onur Ödülü*” almıştır (Sunal, 2001). Kemal Sunal, 1999 yılında *Propaganda* filmi ile son sinema rolünü oynamıştır. *Propaganda*, Sunal’ın kariyerindeki son sinema yapıtıdır. Sanatçı, bu filmde “*gümrük memuru Mehdi*” rolünü başarılı bir şekilde ortaya koyabilmıştır. Bu filmde dramı ön plana alan bir Kemal Sunal sergilenmiştir. Kendisiyle yapılan bir röportajda (CNN Türk, 2015; Dündar, 1998) “*Yaşamındaki en önemli şeylerim sırasıyla; filmlerim, ailem, yakınlarım ve Türkiye*” diye belirtmiştir. Takvim 2000 yılını gösterdiğinde *Balalayka* filminde oynamayı kabul etmiştir. Bu filmin çekimlerine katılmak için 3 Temmuz 2000 tarihinde çıktığı uçak yolculuğu sırasında yaşama gözlerini yummuştur.

Kemal Sunal'ın orta yetişkinlik döneminin sonları olan bu dönemde (1996-2000) psikolojik bakımdan doyurucu ve sosyal bakımdan etkili bir yaşamı ortaya koyduğu görülmüştür. Sanatçı bu dönemde toplumu olumlu açıdan yönlendirme ve genç kuşaklara tecrübelerini paylaşma görevini yerine getirmiştir. Bu dönemde Kemal Sunal'ın yaşam yapısının merkezinde kariyerinin olduğu görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Kemal Sunal'ın 56 yıllık (1944-2000) yaşamı incelendiğinde, çocukluk ve okul yılları; *hayal dünyası*, tiyatro dönemi; *keşfediliş*, sinemaya ilk adım; *güldürü kuşağı*, gülümseten adam; *Şaban tiptemesi*, kendini arayan adam; *Kemal Sunal güldürüsü*, yeniden sahneye; *miras* aşamalarının O'nun yaşam akışının dönüm noktaları arasında olduğu görülmüştür. O'nun kariyer yaşamında tiyatroya başladığı ilk yetişkinliğe geçiş dönemi (17-22 yaş; 1966-1972) ve sinemaya adım attığı 30 yaş geçişinde (28-33 yaş; 1972-1976) yaşam yapısında yeniden değerlendirmeler yaptığı saptanmıştır. Levinson'un kuramında durulma dönemi (ilk yetişkinliği sonuçlandırma evresi) için belirttiği özellikler ile Kemal Sunal'ın bu dönemde (33-40 yaş; 1977-1984) yaşadıklarının birbiriyle uyduğu görülmüştür. Kemal Sunal'ın durulma döneminde gençlik hayallerini yerine getirdiği, psikolojik ve biyolojik açıdan doruk yıllarını yaşadığı, aile ve iş yaşamında üretken olduğu, mesleki açıdan ilerlemenin olduğu görülmüştür. Kemal Sunal, kendisine özgü bir birey olduğu bu dönemde, çocuk sahibi olmuş ve kariyer gelişimini etkileyen *Şaban tiptemesi* filmlerini çekmeye başlamıştır.

Levinson'un yaşam yapısı kuramındaki yerleşik ve geçiş evreleriyle ilgili yapılan psikobiyografik bazı çalışmalarda (Green, 2006; Larson, 2014) sonuçların bu çalışmanın bulgularıyla paralellik arz ettiği görülmektedir. Örneğin, bir çalışmada (Larson, 2014) Wilfred R. Bion'un ilk yetişkinliğe geçiş, 30 yaş geçişi ve orta yaş geçişi evrelerinde yaşamını yeniden şekillendirdiği saptanmıştır. Benzer olarak başka bir çalışmada (Green, 2006) Karen Horney'in 30 yaş geçişi ve orta yaş geçişi evrelerinde yaşamını gözden geçirerek yeni bir yapıya büründürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan Baatjies (2015), ilk yetişkinliğe geçiş ile orta yaş geçişi evrelerinde değişimlerin olduğunu, ancak diğer geçiş evrelerinde bu değişimlerin gözlemlenmediği bulmuştur. Levinson (1986, 1996), yetişkin bireyin yaşamındaki geçiş evrelerinin bireysel farklılıklara bağlı olarak beş ila yedi yıl arasında değişebildiğinden bahsetmektedir. Doğal olarak, farklı bireylerin yaşamlarındaki etki eden faktörler göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu sonuçlara göre, Kemal Sunal'ın ilk yetişkinliğe geçiş, 30 yaş geçişi ve orta yaş geçişi döneminde yaşamını yeniden şekillendirdiğinden söz edilebilir.

Orta yaş geçişi döneminde Kemal Sunal'ın yaşam yapısında büyük değişimler olmuştur. Kemal Sunal'ın 25'e yakın filmde rol aldığı (40-45 yaş; 1985-1989) orta yaş geçişi döneminde yaşamını yeniden şekillendirdiği saptanmıştır. Orta yetişkinlik çağının ortalarında (45-50 yaş; 1990-1995) ise, kendi kariyerini araştırdığı çalışmalarıyla başarılı bir şekilde sonraki kuşakları yetiştirme ve onlara tecrübelerini aktarma görevlerini yerine getirdiği sonucuna varılmıştır. Özetle, Kemal Sunal'ın yaşam yapısının merkezinde iş yaşamının olduğu söylenebilir. Alanyazına bakıldığında Levinson'un yaşam yapısı kuramıyla ilgili psikobiyografi yönteminin kullanıldığı çalışmaların (Baatjies, 2015; Fouché vd., 2017; Green, 2006; Larson, 2014) yaşam yapısının merkezinin öğeleri ile ilgili sonuçlarıyla bu çalışmanın bulgularının büyük oranda örtüştüğü görülmektedir. Örneğin, Steve Jobs'un yaşamının analiz edildiği bir araştırmada (Fouché vd., 2017) Steve Jobs'un yaşam yapısının merkezinde iş yaşamının olduğu bulunmuştur. Benzer olarak Green (2006), Karen Horney'in yaşam yapısının merkezinde kariyer yaşamının olduğu görülmüştür. Levinson (1986, 1996), aile, iş, din vb. öğelerinin bir yetişkinin yaşam yapısının merkezinde olabileceğinden söz etmektedir. Bu açıdan Kemal Sunal'ın yaşam yapısının merkezinde iş yaşamının olduğu söylenebilir.

Nitel desende kurgulanan bu psikobiyografik durum çalışmasının bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Kemal Sunal'ın yaşam öyküsünü analiz edildiği bu çalışma, Levinson'un yaşam yapısı kuramıyla sınırlıdır. Sonraki çalışmalarda Kemal Sunal'ın yaşamı Erikson'un psikososyal gelişimi kuramı açısından ele alınmasında yarar bulunabilir. İkinci olarak bu çalışma yukarıda sözü edildiği üzere A. K. Sunal (2001), G. Sunal (2014), Teksoy (2015) kitapları; wikizero.com, hürriyet.com.tr, biyografi.net, cnnturk.com internet siteleri ile "Hayatım roman, Kemal Sunal belgeseli", "Arena: Kemal Sunal" gibi yazılı ve görsel dokümanlarla sınırlıdır. Bu bağlamda başka çalışmalarda araştırmacıların aile bireyleri gibi farklı kaynakları da göz önünde bulundurmaları önerilmektedir. Üçüncü olarak bu çalışma psikobiyografi yöntemiyle sınırlıdır. İlerleyen çalışmalarda farklı yöntem ve teknikler kullanılarak Kemal Sunal'ın yaşamı analiz edilebilir. Öte yandan psikobiyografi yöntemi kullanılarak farklı toplumsal liderlerin yaşamı Levinson'un yaşam yapısı kuramı açısından incelenebilir. Son olarak bu çalışma nicel açıdan genellemenin aksine teorik çerçeveyi açıklamaya yönelik kuramsal genellemelere ulaşma hedefi ile sınırlıdır.

Kaynakça

- Aktu, Y. (2016). Levinson'un yaşam yapısı kuramı açısından Benim Adım Khan filminin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (37), 505-517.
- Anderson, J. W. (2010). Psikobiografinin metodolojisi (Çev. G. Kağnıcı). *Tarih Okulu Dergisi*, VII.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. Doi: 10.1037//0003-066X.55.5.469
- Baatjies, V. P. (2015). *A psychobiography of Vuyiswa Mckonie*. Master of Social Sciences in Clinical Psychology, University of KwaZulu-Natal. Retrieved from: <https://webcache.googleusercontent.com>
- Bulut, S. (2014). Life story inquiry. *Journal of Human Sciences*, 11(1), 880-895. Doi:10.14687/ijhs.v11i1.2815
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- CNN Türk. (2015). <https://www.cnnturk.com/magazin/kemal-sunal-benim-sokaga-atacak-param-yok-ki-dagitayim> (11. 11. 2015) (8-9 Mayıs 1985 tarihlerinde Ses dergisinde iki bölüm halinde yayımlan röportajının güncellenmiş hali)
- Carpenter, G. (1992). Adult perceptions of leisure: Life experiences and life structure. *Society and Leisure*, 15(2), 587-605. Doi: 10.1080/07053436.1992.10715433
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi*. (2. baskı). Y. Dede, & S. B. Demir (Çev., Edt.). Ankara: Anı yayıncılık.
- Donn, J. E. (2005). *Adult development and well-being of mid-life never married singles*. Miami University, Miami, USA. Erişim adresi: <http://rave.ohiolink.edu>.
- Dündar, U. (Yön.) (1998). *Arena: Kemal Sunal* [Belgesel]. Türkiye. Erişim Tarihi: 07/07/2018, Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=wXuQSa5HPzE>
- Fouché, J. P., & van Niekerk, R. (2010). Academic psychobiography in South Africa: Past, present and future. *South African Journal of Psychology*, 40(4), 495-507. Doi: 10.1177/008124631004000410
- Fouché, P., Plessis, R., & Van Niekerk, R. (2017). Levinsonian seasons in the life of Steve Jobs A psychobiographical case study. *Indo-Pacific Journal of Phenomenology*, 17 (1), 1-18, Doi: 10.1080/20797222.2017.1331970
- Genç, A., & Genç, Ö. (2016). Psikobiyografik bir inceleme: İbn Rüşd. *International Journal of Social Science*, 44, 443-452.
- Gersick, C. J. G., & Kram, K. E. (2002). High-Achieving women at midlife. An exploratory study. *Journal of Management Inquiry*, 11 (2), 104-127. Doi: 10.1177/10592602011002005
- Green, S. J. (2006). *Karen Horney: A psychobiographical study*. Unpublished doctoral dissertation, Rhodes University, Grahamstown, South Africa. Retrieved from: <https://webcache.googleusercontent.com>
- Gürsu, O. (2015). Hasan Basri Çantay: Bir psikobiyografi denemesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 62, 251-267. Erişim adresi: <http://webcache.googleusercontent.com>

- İnan, S. (2016). Tarih yazımında psikobiyografiler: İyi örneklerden yöntemin belirlenmesine. *Turkish History Education Journal*, 5(2), 491-514. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/261330>.
- Kaplan, H. (2009). Bazen bir puro sadece bir purodur: Leonardo da Vinci'nin dini kimliği üzerine psikobiyografik bir inceleme. *Dini Araştırmalar*, 12,(35), 107-126. Erişim adresi: dergipark.gov.tr/download/article-file/52072.
- Kemal Sunal (t.y.). 5/11/2017 tarihinde www.wikizero.com/tr/Kemal_Sunal adresinden alınmıştır.
- Larson, B. (2014). *Wilfred R. Bion. A Levinsonian study of the emergence of creativity following the age 50 transition*. Doctoral dissertation. Wright Institute Graduate School of Psychology. (UMI No: 3663386).
- Levinson, D. J. (1978). *The seasons of a man's life*. New York, USA: Knopf. Erişim adresi: <https://books.google.com>.
- Levinson, D. J. (1986). A conception of adult development. *American Psychologist*, 41(1), 3-13. Doi: 10.1037/0003-066X.41.1.3
- Levinson, D. J. (1996). *The seasons of a woman's life*. New York, USA: Knopf. Erişim adresi: <https://books.google.com>
- McAdams, D. P. (2001). The psychology of life stories. *Review of general psychology*, 5(2), 100-122. Doi: 10.1037//1089-2680.5.2.100
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2. Baskı). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications: Sage. Erişim adresi: <https://books.google.com>
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2013). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, California: Sage. Erişim adresi: <https://books.google.com>
- O'Connor, D., & Wolfe, D. M. (1991). From crisis to growth at midlife: Changes in personal paradigm. *Journal of Organizational Behavior*, 12(4), 323-340. Doi: 10.1002/job.4030120407
- Ollerenshaw, J. A., & Creswell, J. W. (2002). Narrative research: A comparison of two restorying data analysis approaches. *Qualitative Inquiry*, 8(3), 329-347. Doi: 10.1177/10778004008003008
- Ponterotto, J. G. (2015). Psychobiography in psychology: Past, present, and future. *Journal of Psychology in Africa*, 25(5), 379-389. Doi: 10.1080/14330237.2015.1101267
- Rickards, T. S. (2005). *Confronting the taken-for-granted: the process of losing and regaining credibility for women coming-out at mid-life*. Unpublished master's thesis, The University Of New Brunswick, Ottawa, Canada.
- Robinson, O. (2008). *Developmental crisis in early adulthood: A composite qualitative analysis*. Unpublished doctoral dissertation, University of London, London.
- Shanahan, M. J., Porfeli, E., Mortimer, J. T., & Erickson, L. D. (2005). Subjective age identity and the transition to adulthood: When does one become an adult. In Settersten, Richard A., Jr. (Ed); Furstenberg, Frank F., Jr. (Ed); Rumbaut, Rubén G. (Ed), *On the frontier of adulthood: Theory, research, and public policy* (pp. 225-255). Chicago, IL, USA: University of Chicago Press. Retrieved from: <https://kuscholarworks.ku.edu/bitstream/.../STARV28A7.pdf>.
- Schultz, W. T. (Ed.). (2005). *Handbook of psychobiography*. New York: Oxford University Press. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr>

- Smithson, K. L. (2011). *The relationship among social connectedness, meaning in life, and wellness for adult women in Levinson's mid-life transition stage*. Unpublished doctoral dissertation, Georgia State University, Atlanta, USA. Retrieved from: <https://scholarworks.gsu.edu>
- Sugarman, L. (2004). *Life-span development: Frameworks, accounts and strategies*. London: Routledge. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr>
- Sunal, A.K. (2001). *TV ve sinemada Kemal Sunal güldürüsü*. İstanbul: Om yayınevi.
- Sunal, G. (2014). *Kemal; hadi gel, bi kahve içelim*. İstanbul: Doğan kitap.
- Teksoy, E. (2015). *Kemal Sunal'ın şaban tiplemesinde Charlie Chaplin ve şarlo tiplemesinin etkileri*. Doktora tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkiye Radyo Televizyonu. [TRT Belgesel] (2003). *Hayatım roman, Kemal Sunal belgeseli*. [Belgesel]. Erişim Tarihi: 07/08/2018, Erişim adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=mIvgNrdRLj8>
- Yıldırım, A., & şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10.Baskı). İstanbul: Seçkin Yayıncılık

Atıf için/Please cite as:

Aktu, Y. (2018). Levinson'un kuramı bağlamında Kemal Sunal'ın psikobiyografisi. *International Journal of Social Science Research*, 7 (2), 254-274.